

چیرۆک بۆ منداڵان

گرینگترین قەڵەم

وەرگیرانی:

بەدران ئەحمەد حەبیب

خانمیکی بچکۆلە

هەبوو نەبوو کچیکی بچکۆلە هەبوو. کەلەشیڕیکی جوان و
دلگری هەبوو. کەلەشیڕەکه هەموو رۆژی لێگەڵ گەردوگۆلی
بەیانیان لەخەو رادەبوو. گۆرانیی دەگوت:

«کو- ککو- کو- کو، بەیانیت باش خانمەکهی خۆم!»

پاشان کەلەشیڕەکه رای دەکرده لای کچه بچکۆلەکه و بە
دەندووک لەتکه نانی لێ دەرفاند. پەروبالێ کەلەشیڕەکه لە رەنگی
پەلکەزێرینە دەچوون. هەر دەتگوت بەرۆن چەور کراون وا
دەتریسکانەوه. پۆپیتە سوورەکهی لەبەر تیشکی هەتاو
دەبریسکایەوه. بەراستی کەلەشیڕیکی جوان و بەدیمەن بوو.

رۆژيكيان كچه بچكۆلهكه، كوره دراوسييهكي بيني مريشكيكي
جواني پي بوو. هر زوو حهزي چوو مريشكهكه، گوتي:
«تۆ مريشكي خۆتم بدئ، منيش كهلهشيري خۆمت دهدهمئ!»
كهلهشير گويي لهم وشانه بوو، پوپيتهي بهردايهوه و سهري لار
كردهوه. (نا، نهخير هيچي له دهست نهدههات. خانم دهگوريهوه).
كوره دراوسي گوتي باشه و كهلهشيرهكهي لهجياتي مريشكهكه
برد.

هر زوو كچه بچكۆلهكه و مريشكهكه بوونه ههقال. مريشك ئهوه
پهروهله جوان و دلگه، ههموو رۆژئ هيلكهيهكي سپي وهك بهفري
دهدايي.

«كورك، كورك، خانمهكه، فهرموو ئهه هيلكهيه بخۆ!»
كچه بچكۆلهكه هيلكهكهي دهخوارد. پاشان مريشكهكهي له
ئاميز دهگرت و دهستي به پهري و تووكي دادههينا. دان و ئاوي
دهدايي.

رۆژيكيان كچه دراوسييهك هاته ئه و ناوه. مراوييهكي پي بوو.
كچه بچكولهكه حهزي چووه مراوييهكه و، به كچه دراوسييهكه
گوت:

«مراوييهكه تم بدئ، مريشكه كه مت دهدهمئ!»

مريشكه كه گويي له مه بوو. له خه مانه په روباالي شوږ بوونه وه.
زوري پي ناخوش بوو. به لام هيچيشي له دهست نه دههات.
خاوه نه كه ي دهگوريه وه.

هر زوو كچه بچكولهكه و مراوي بوونه دوست. به يه كه وه له
رووباره كه مه له يان ده كرد.

«كويك، كويك، خانمه كه ي خوم! دوور مه رو، رووباره كه قووله،
ئاو دهتبا!»

ئيدى پاشان خانمي بچكوله كه له رووبار دههاته دهره وه و له
سه ر ليواري ئاوه كه پشوي دها. مراويش دههات له تهنيشتي
هه لده نيشت.

رۆژيكيان كورە دراوسىيەك هاتە لاي روبرەكە . جلهوى تووتكە
سەگىكى بە دەستەوہ بوو . كچەكە سەرنجى گوجيلەكەى دا و
گوتى:

«ئۆى لەم تووتكە جوانە! دەبا بۆ من بى! منيش ئەم مراوييەى
خۆمت دەدەمى!»

مراوى بەم وشانە دلتهنگ بوو . پشوى سوار بوو و بە بالەكوتە
كەوت، بە لام هيچيشى لە دەست نەدەهات . كورەكە پرى دايى و لە
بن ھەنگلى خوى ناو بردى .

خانمى بچكۆلە دەستىكى بەپشتى تووتكە سەگەكە داھينا و
گوتى:

«كەلە شىرېكم ھەبوو، بە مريشكىكم گۆريەوہ . پاشان
مريشكەكەم بە مراوييەك گۆريەوہ . مراوييەكەشم بە تۆ گۆريەوہ.»

تووتکه سهگ ئەمەى بیست و له ترسانه دلى داچلهكى، خوئ له
ژیر میزهكه شاردهوه، شهو خانمی بچکۆله نووستبوو. تووتکهكه
به چرنووک دهركای كردهوه و ههلات، گوئی: «نامهوی دۆستی
خانمیک بم نرخى دۆستایهتی نهزانیت.»
بو بهیانی کاتی خانمی بچکۆله بهئاگا هات، سهیری کرد تووتکه
سهگهكهى ههلاتووه، خوئ بهتاک و تهنیایی بینی!

ئەو شتەي عەلەشيش نايزانى

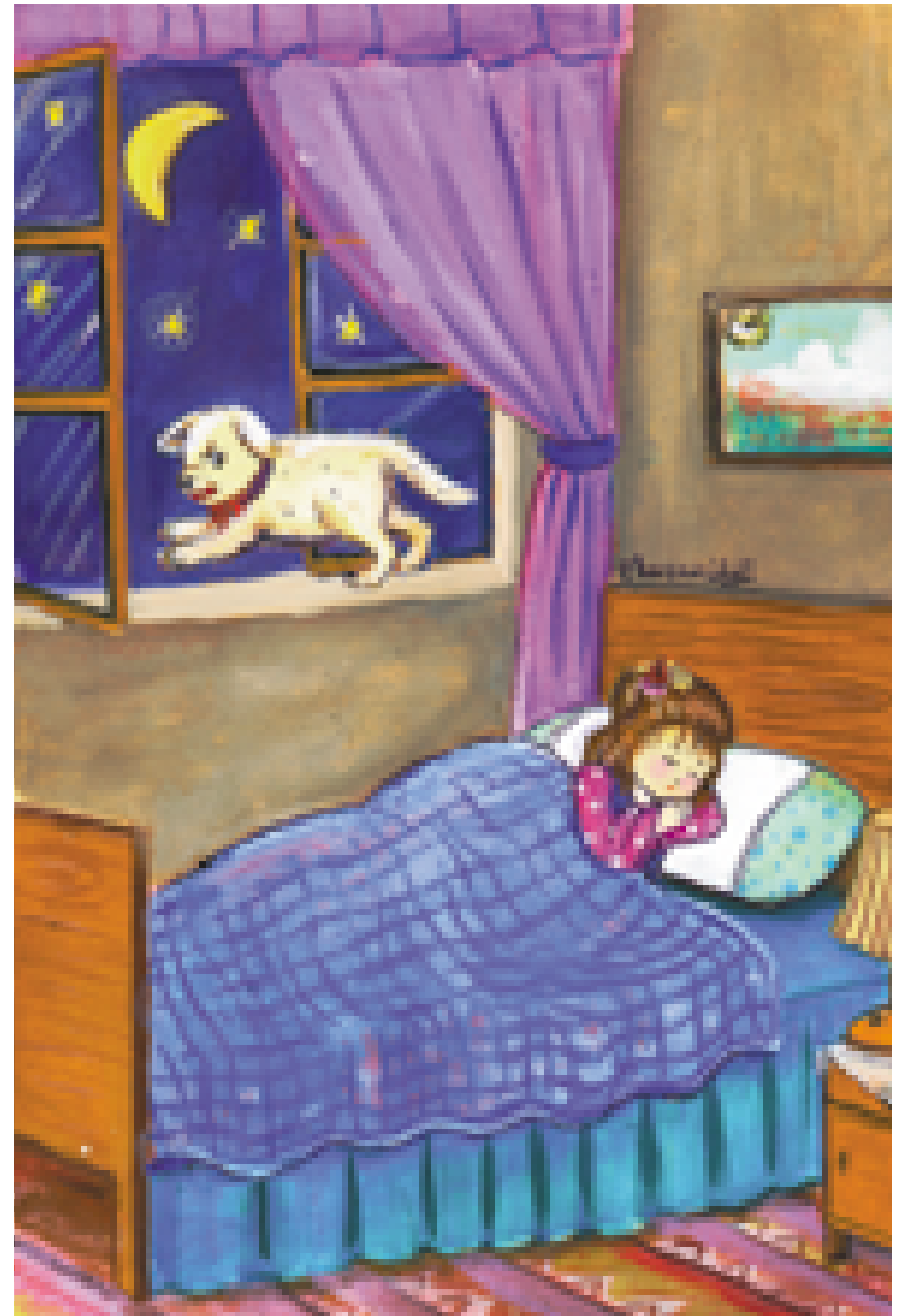
هەبوو نەبوو عەلە شيشيک هەبوو. هەميشە بيري دەکردهوه. بهلام تەنيا و تەنيا بيري له خۆي دەکردهوه. هەر لهو رۆژهي سهري له هيلکه ترووکا، بيري کردهوه، گوتی: «گەلۆ، من گەلێک ورديله. دەبێ زوو گەوره بيم!» ئيدي گەوره بوو، هەر گەوره بوو تا هيندهي تووتکه بهرازيکي لي هات. ئەوجا گوتی:

«ها ها، ئيسته باشم.»

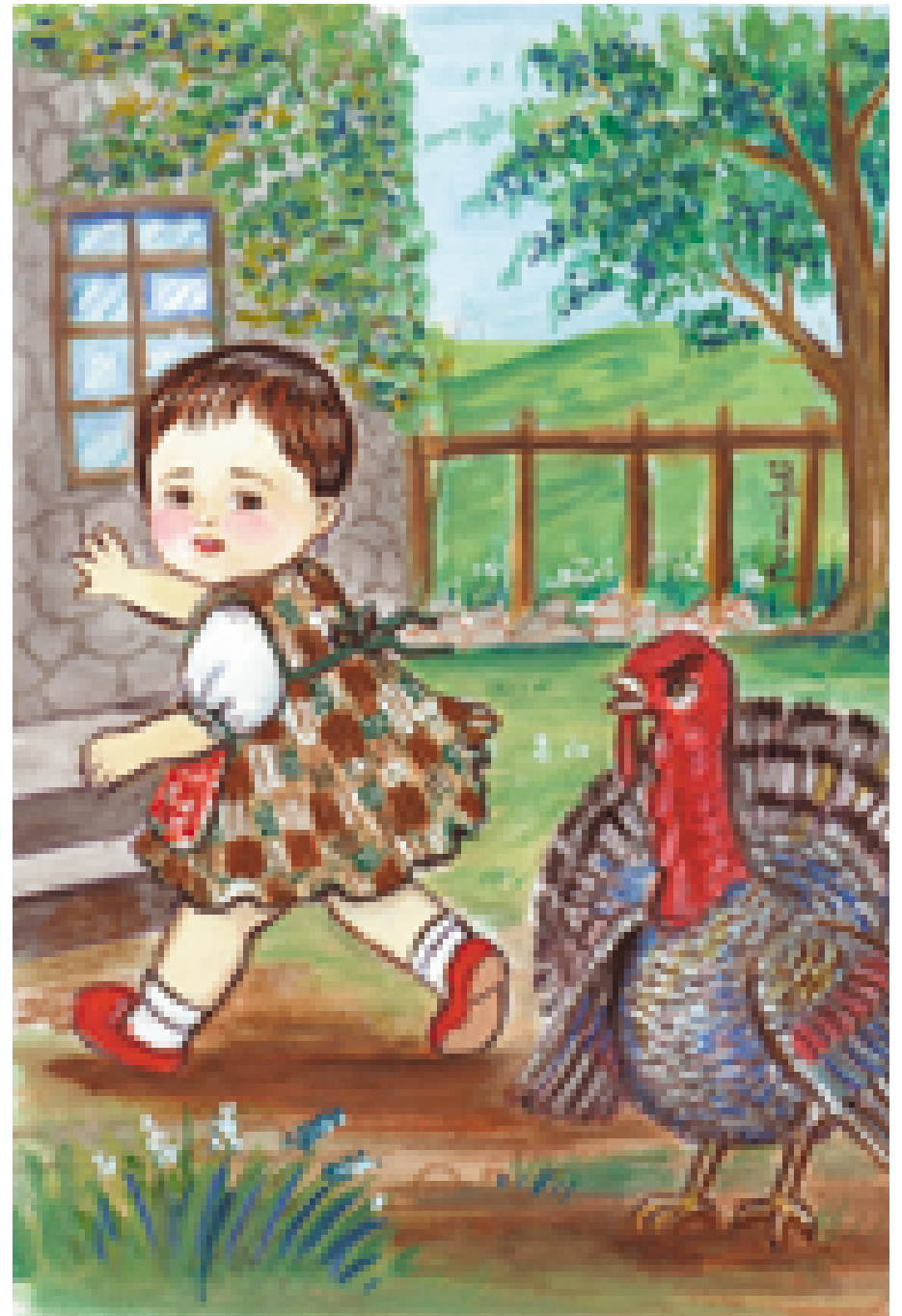
بهرچيلە سوورهي ژير دەنووکي بهردايهوه. تا بلایي عەلە شيشيکي گەوره بوو. چوو له لاي گۆمه ئاويک و له وينه خۆي رواني. کلکي فش کردهوه و خۆي پف دا، گوتی: «ليم دا، ئيستا تەواوم!»

«زۆر بهخۆي دەنازي. هەموو کەسيکي لهکن گيژ و ويژ بوو. دهگوت: «بهخوا نهزانن، هەر خۆم نهبي که ژير و وريام.» کچيکي بچکۆله که ناوي (ئاوا) بوو هاته ناو باخهکه. عەلە شيش خۆي لي گيف کردهوه، هيندهي نهمابوو زيلاهي (ئاوا) برژيني. له دلي خوڤشيدا دهگوت:

«چما ئەوه منم! بهراستي ئازا و بههيزم!»

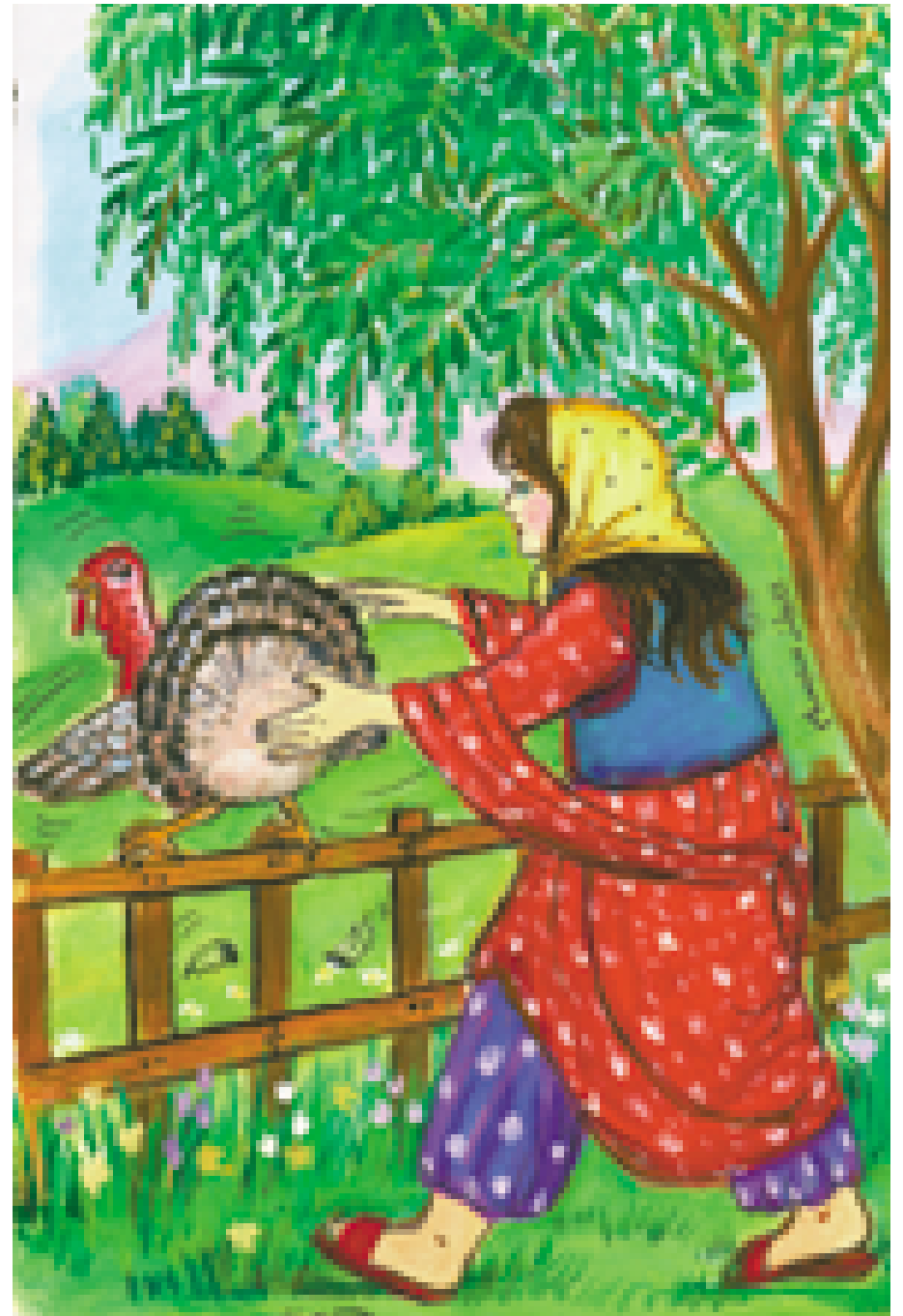

پشووی هاوین هات. کابانی مالّ ویستی بیگری و سه‌ری ببری.
به‌لام عه‌له شیش بازیکی دا و به‌سه‌ر په‌رژینه‌که‌دا ئاودیوو بوو.
خوی کوتایه ناو دارستانه‌که‌وه. رای ده‌کرد و له دلی خوشیدا
ده‌گوت: «خه‌یالت خاوه، پیت وایه ده‌مگری؟ ناترسم، من له تو
فیلبازترم.»

به لّام خو له رپوی فیلبازتر نه بوو. له دارستانه که دا شه و داهات و رپوی به ماته ماته لپی هاته پیش. خوئی بو هه لدا و به که له مباریک گرتی.

رپوی گوشتی عله شیشی ده ماشته وه و به تیز و گالته شه وه دهیگوت: «های له خوٚت گهوج و نه فامی، به دریزایی ژیانته بیرت له گه ورهیی و جوانی و نازایی خوٚت ده کرده وه. به لّام نه و شته ی هه رگیز بیرت لی نه ده کرده وه نه وه بوو که گوشتی کی چند به له زهت و خوشت هه یه.»

شیلَم

باپیره شیلمیکی رواند. شیلمهکه گهوره بوو، گهوره بوو، تا وای
لی هات زور گهوره بوو. باپیره ویستی شیلمهکه هه لکه نی. هه ر
رای کیشا و رای کیشا به لام نهیتوانی هه لی که نی.
بانگی داپیره ی کرد تا بیت و یاریده ی بدات.
داپیره باپیره ی راکیشا و، باپیره شیلمهکه ی راکیشا، هه ر
رایان کیشا و رایان کیشا، به لام نهیتوانی شیلمهکه هه لکه نن.
بانگی کچه زاکه یان کرد... کچه زا داپیره ی راکیشا و، داپیره
باپیره ی راکیشا و، باپیره شیلمهکه ی راکیشا به لام هیشتا
نهیتوانی شیلمهکه هه لکه نن.

بانگی تووته‌له سه‌گه‌که‌یان کرد، تووته‌له سه‌گه‌که کچه‌زای
راکیشا و کچه‌زا داپیره‌ی راکیشا و داپیره‌ی راکیشا و
داپیره‌ش شیلمه‌که‌ی راکیشا، هر رایان کیشا و رایان کیشا،
به‌لام نه‌یانتوانی شیلمه‌که‌ه‌لکه‌نن.

چوون بانگی مشکه‌که‌یان ده‌کرد. مشک تووته‌له سه‌گی راکیشا
و، تووته‌له سه‌گ کچه‌زای راکیشا و، کچه‌زا داپیره‌ی راکیشا و،
داپیره‌ش داپیره‌ی راکیشا، هر رایان کیشا و رایان کیشا، ئیدی
شیلمه‌که‌ه‌لکه‌نا: بوچی؟ چونکه مشک ته‌مبه‌ل نه‌بوو به‌یانیان
وهرزشی ده‌کرد و زور به‌هیز بوو.

چۆلهكهى لهخۆبايى

هه‌بوو نه‌بوو چۆلهكهيهكى خۆش خويى، په‌روبال په‌نگينى، پۆپيته زيڤين هه‌بوو. دهنگى زۆر ناسك و هه‌ست بزوين بوو. به‌هاران له‌ناو گولاله و چيمه‌نى ميڤرگ و ميڤرگولان تى ده‌چريكاند. هه‌موو شتيكى ده‌هينايه جۆش. هه‌ر كه‌سيك گويى له دهنگى بوايه، به‌موچرکه و ته‌زووى شادمانى ده‌بزوا و ده‌هاته سه‌ما. ده‌يانگوت: ئاي چتۆ چريكهى ناسك و دلگري هه‌يه! ئاي چه‌ند به‌جۆش ده‌خويى!

جاريكيان چۆلهكهكه له‌ناو گوليلكان تى هه‌لگردبوو. به‌ئاوازيكى نه‌رم و نيان ده‌يچريكاند. گويى لى بوو يه‌كئىك گوتى:

چۆلهكهه‌ى په‌روپۆ په‌نگين
وينه‌ت نييه له‌سه‌ر زه‌وين
جريوه و چريكه‌ت هه‌ست بزوينه
خه‌م لابه‌ره و شادى هينه

نه‌يزانى كى بوو ئەمه‌ى گوت. چونكه هه‌موو جارى كاتى خويندن چاوى داده‌خست. چۆلهكهكه به‌م پيدا هه‌لگوتنه فريوى خوارد و له خوى بايى بوو. بريارى دا ئيتر نه بخويى و نه‌سترانى به‌جۆش و خرۆش بلى. هه‌ر زوو هه‌ستيان كرد، چۆلهكهه‌ى خۆش خوين له جريوه كه‌وتوو. ناو به‌ناو زيڤه زيڤيكي لى هه‌لده‌ستى و هه‌موو كه‌س كه‌ر و كاس ده‌كا. پاسارييه‌ك لى نزيك بووه‌وه و گوتى: «برا تۆ نازانى زيڤه زيڤه بكه‌يت، وه‌ره لاي براى خۆت فيڤرى ئەم هونه‌ره‌ت بكات.»
توومه‌ز چۆلهكهه‌ى له‌خۆبايى زمانى خوى له‌بىر چووبوووه و نه‌شى ده‌توانى ئاوازي بيڤگانه فيڤر بى.

گرینگترین قه‌له‌م

جاریکیان حهوت قه‌له‌م له پاکه‌تیکدا بوو به مشت و مریان،
قه‌له‌می سه‌وز گوتی: «من له هه‌مووتان گرینگترم! چونکه ده‌توانم وینه‌ی
دارستانیک بره‌نگینم هه‌موو شوینیک بگریته‌وه.»
قه‌له‌می قاوه‌یی گوتی: «تا ئیستا نهم بینوه دارستان له زناری چیادا
بروئ. زناری چیا تاشه به‌ردیکی گه‌وره‌یه و هیچ شتیکی تیدا ناروئ. من
ده‌توانم وینه‌ی زناریک بکیشم.»
قه‌له‌می زه‌رد گوتی: «زناره‌که‌ی تو له ئە‌نجامدا ده‌بیته ورده به‌رد. ئیتر
بو وینه‌ی که‌ناریک نه‌کیشین؟»
قه‌له‌می شین گوتی: «که‌نار به‌بی دهریا وه‌ک بیابانه. ته‌نیا منم که بتوانم
وینه‌ی دهریا و ئاسمانیکی بی گه‌رد بکیشم.»
قه‌له‌می سوور هاواری کرد: «منیش ده‌توانم وینه‌ی هه‌تاو بکیشم. پیم
نالین ئیوه له‌و که‌ناره‌دا چیتان پی ده‌کری ئە‌گه‌ر دنیا تاریک و لیل بیت؟»
قه‌له‌می ره‌ش نه‌راندی: «ره‌نگی من گرینگترین ره‌نگه. کاتی هه‌موو
شتیک داده‌پوشم ده‌یکه‌م به شه‌وی تاریک و نوته‌ک.»
قه‌له‌می سپی هاواریکیانی هیمن کرده‌وه و گوتی: «هیچ مه‌ترسن، کاتی
من وینه‌ی مانگ ده‌کیشم، هه‌موو شتیک پرووناک ده‌که‌مه‌وه.»
ئیتر ئە‌وکاته (بیزا)ی بچکۆله پاکه‌ته‌که‌ی کرده‌وه، مشت و مره‌که‌ی
وه‌ستاند و گوتی:
«من ده‌توانم وینه‌ی هه‌موو شتیک بکیشم، چونکه من هونه‌رمه‌ندم، له
هه‌مووتان گرینگترم.»

گورگه بۆر

به هار بوو، به هار يكي به كه يف و سه فا. ميگه له مه پيك له بناري
كه ژيكي رهنگين و به گيا و گول ده له وه ران. ميگه له كه كومه له
شوان يكي گول به ده ستي هه بوو. شوانه كان زور شادان و
خه ندانيان راده بوارد. شهو و رول بلوي ريان ده ژهند و شاي بيان
له گه له ده كرد.

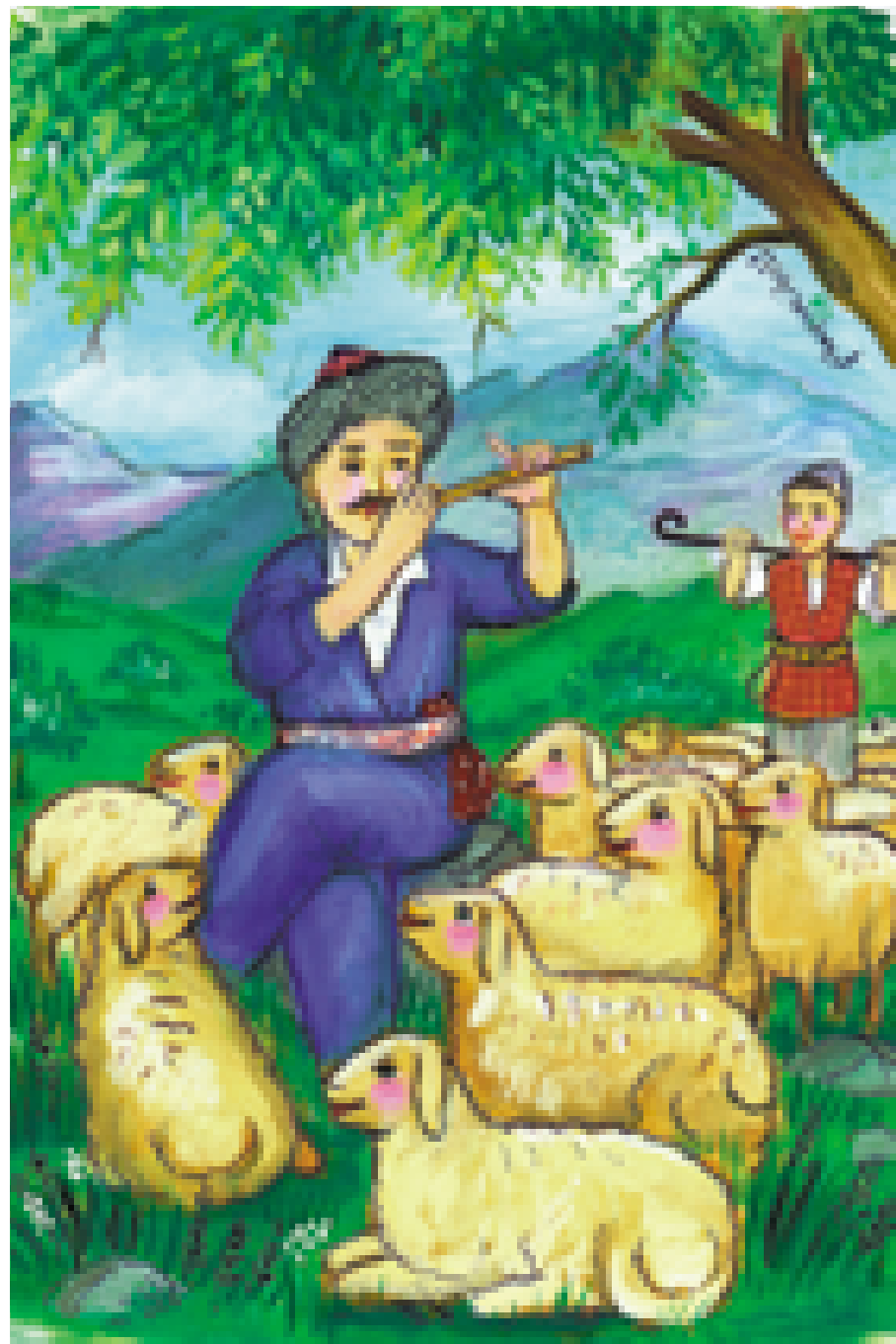
له ناكاو دي له گورگيكيان لي پهيدا بوو، جارس و وه رسي كردن.
هه موو شهوي شالوي بو ده هينان و كاوريكي گوشتنى لي
ده رفاندين. چهندي خويان بوي له پاريز دهنه، گورگه بوريان پي
نه ده گيرا. شهو تا به يان پاسه وان بيان له ميگه له ده گرت و
نه ده نوستن.

شهويكيان، مانگ هاتبووه ناوه ندي ئاسمانى، خه رمانه ي دابوو.
شوانيك بلوي رى له بهر پشتين ده رهينا و تى هه لكرد. نه وانى
تريش له ناو نه و چيمه ن و گولزاره، له و ده م چه م و رووباره،
به شايى و سه ما كه وتن.

له پر كاكي بلوي رهن، لووره ي گورگي هاته بهر گوئى. ئاوري
دايه وه، چ ببينى! توومه ز گورگه بور هاتووته نه و نيزيكانه و به
هه واي بلوي ره كه به سه ما كه وتوووه و ته واو ناگاي له خوي براوه. به
هيواي نه وه يه تير كه يف و سه ما بكا و پاشان نيچيري خوي
برفينى و هه لى. به لام شوانه كان ده ستوبرد شاي بيان به ردا و

که رکیکیان هه‌دایه سه‌ر پشتی گورگه بۆر و له جیوه گرتیان.
ئه‌و شه‌وه تا به‌یانی به گورگه بۆریان رابوارد. به‌گۆپالان وه‌ری
گه‌رانی، هینده‌یان کوتا، کۆلی کۆن و نوییان پی هه‌ل‌رشت. بۆ
به‌یانیش ره‌وانه‌ی باخچه‌ی ئاژه‌لانیان کرد. (با له‌وه‌ی تیر و پر
شایی بکا به‌لام چیترا کاور نه‌دزی.)

شیر

«دایه، دپو له کوئی دهژی؟»

«له چیرۆکی ئەفسانەییدا.»

«کەواتە دەبێ چیرۆکی ئەفسانەیی ش گەورە بێت، وا نییه؟»

«بێ گومان وایه. گۆرنهته له له چیرۆکی کورتدا دهژی و دیویش له

چیرۆکی درێژدا.»

«باشه ئەمڕۆ چیرۆکی چۆنم بۆ دهڵێی: کورت یان درێژ؟»

«چیرۆکی درێژ، گیانه کهم!»

«بژی دایه!»

(نوا) کورسییهکی هینا. دایکی له سهری دانیشته، کتییکی کردهوه و

دهستی به خویندنهوه کرد:

«هه‌بوو نه‌بوو، ئەوکاتە‌ی هیشتا گیانه‌وه‌ران زمانی ئا‌خاوتنیان هه‌بوو.

شیرێکی درنده‌ی گه‌وره به شای دارستان هه‌لبژێردرا. هه‌ر گیانه‌وه‌ریک

بچووکترین هه‌له‌ی بکرا‌ییه شیر رامالی دهدا و دهینه‌راندە سه‌ری، گرینگ

نه‌بوو گیانه‌وه‌رکه گه‌وره بوایه یان بچووک.

ئێتر رۆژێکیان شیر فه‌رمانی به گه‌لی دارستان دا هه‌موو رۆژی

بێچووه‌کانی خۆیانی بۆ بینن، بێچووه‌که‌رۆشکێک بۆ تاشتی به‌یانی،

بێچووه‌ و رچیک بۆ فراوین، کار مامزێکیش بۆ شیوی ئیواره.»

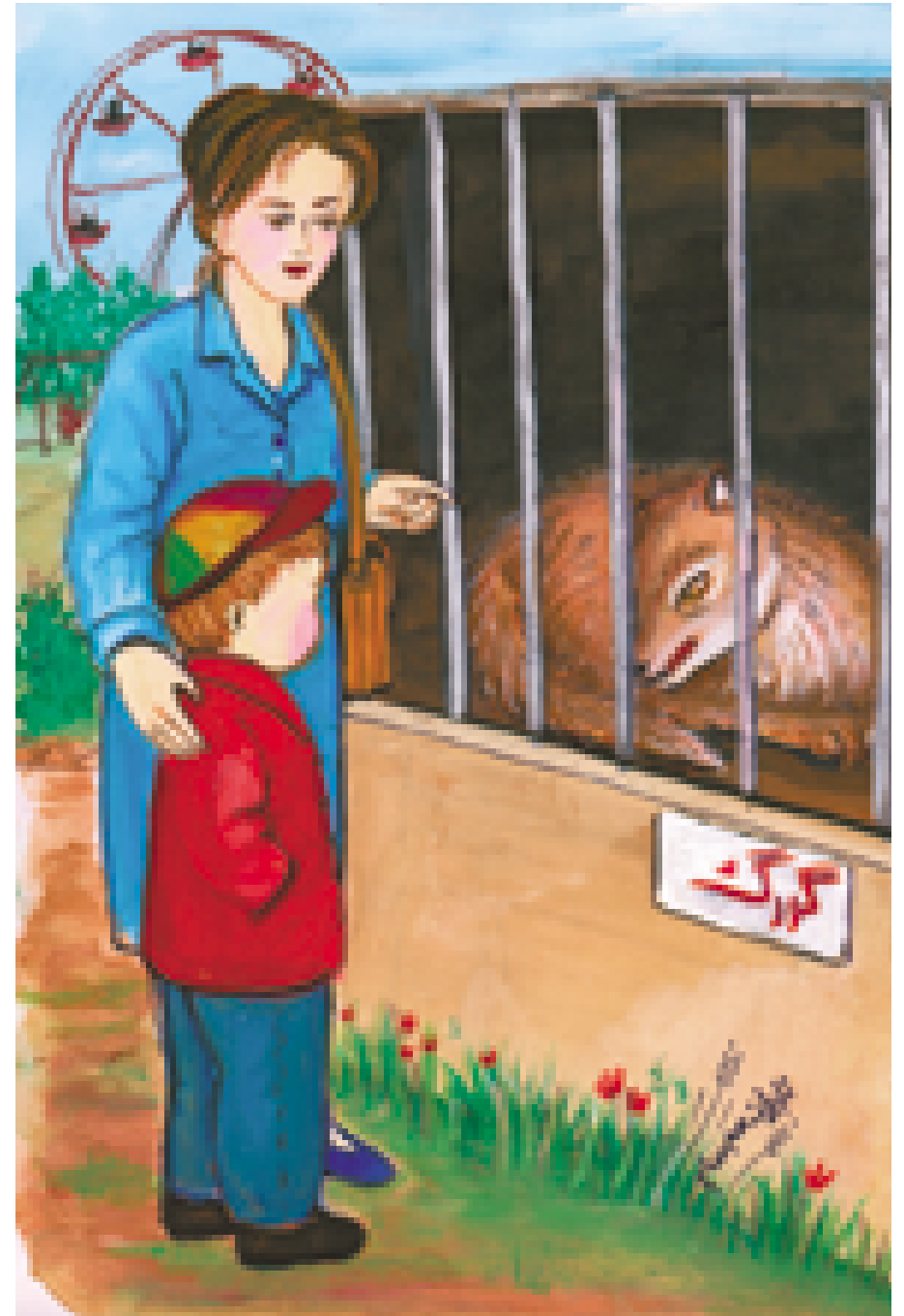
چیرۆکه‌که زۆر درێژ بوو به‌لام (نوا) حه‌زی لێ نه‌ده‌کرد، بۆیه گوتی:

«دایه گیان، کێ ئەو شیره به‌دکاره‌ی کردبوو به شای گیانه‌وه‌ران؟»

«گیانه‌وه‌ره‌کان خۆیان!» دایکی ویستی له خویندنه‌وه‌که‌ی به‌رده‌وام بێت.

به‌لام جارێکی تریش (نوا) خویندنه‌وه‌که‌ی پێ بری. گوتی:

«دایه گیان، به‌لام بۆچی شیریان هه‌لبژاردبوو؟»

دایکی گوتی:

«چونکه له هه موویان به هیتر بوو.»

نوا گوتی:

«نه یانده توانی یه کیکی تر هه لبریرن؟»

دایکی گوتی:

«ده یانتوانی، به لام گه لی دارستانه که زور لهو به هیتره دهرسان، بویه

نه ده ویران له به رامبهری بووهستن.»

نوا گوتی:

«ئه گهر من بوایه م له جیاتی ئه وان نه دهرترسام، دهستم ده دایه تفهنگیک و

دهمکوشت.»

دایکی گوتی:

«به لام تو گیانه وهر نیت، گیانه که م، تو مروقتیت...»

نوا گوتی:

«به ئی دایه، من مروقم له بهر ئه وه مانگایه کم هه لده بژارد...»

دایکی سه ری سورما و کتیبه که ی داخست، گوتی: «ئه مه چییه! بوچی

مانگات هه لده بژارد؟»

نوا گوتی:

«چونکه مانگا گوشت ناخوات.»

